

Οι μεταρρυθμίσεις έμειναν ημιτελείς

Ο επικεφαλής του ESM/EFSSF, Κλάους Ρέγκλινγκ, μιλάει στην «Κ»

Είναι λογικό ότι οι αγορές ανησυχούν περισσότερο όταν η αντιπολίτευση έχει ριζικά διαφορετικές απόψεις στο πώς θα διαχειριστεί το μέλλον.

Ο άνθρωπος που είναι υπεύθυνος για τον δανεισμό της Ελλάδας, ο επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Στήριξης (ESM/EFSSF), Κλάους Ρέγκλινγκ, είναι ο μόνος υψηλόβαθμος Ευρωπαίος αξιωματούχος που βρίσκεται σε τόσο κοντινή και καθημερινή επαφή με τους σημαντικότερους «παίκτες» της παγκόσμιας αγοράς. Η γνώμη του διαδραματίζει έναν από τους πιο σημαντικούς ρόλους στις αποφάσεις του Eurogroup, γι' αυτό όταν δηλώνει σε συνέντευξη στην «Κ», μετά τις αποφάσεις του τελευταίου Eurogroup, ότι θεωρεί ότι δεν χρειάζεται περαιτέρω ελάφρυνση του ελληνικού χρέος, ότι οι αγορές φοβούνται αλλαγή πορείας σε περίπτωση που η αντιπολίτευση έρθει στην εξουσία και ότι η πρόσβαση σε ενισχυμένη πιστοληπτική γραμμή είναι η καλύτερη μετάβαση για την Ελλάδα, την οποία χαρακτηρίζει «παγκόσμια πρωταθλήτρια των μεταρρυθμίσεων», έχει σημασία. – Βρίσκεστε σε καθημερινή επαφή με διεθνείς επενδυτές. Πόσο ανήσυχoi είναι με την πιθανότητα εθνικών εκλογών και αλλαγής κυβέρνησης; Ποια είναι η δική σας άποψη αν γίνει κάτι τέτοιο;

– Οι αγορές παρακολουθούν σε κάθε χώρα την πολιτική κατάσταση και την πιθανή αλλαγή κυβέρνησης. Είναι λογικό ότι οι αγορές ανησυχούν περισσότερο όταν η αντιπολίτευση έχει ριζικά διαφορετικές απόψεις στο πώς θα διαχειριστεί το μέλλον. Σε Ισπανία, Πορτογαλία και Ιρλανδία οι κυβερνήσεις άλλαξαν, όμως τα προγράμματα προσαρμογής συνεχίστηκαν, έγιναν μικρές αλλαγές αλλά οι νέες κυβερνήσεις στήριξαν τη συνολική κατεύθυνση, ως εκ τούτου, οι αγορές κατευνάστηκαν. Στην Ελλάδα φαίνεται να υπάρχει μεγαλύτερη αβεβαιότητα. – Συμφωνείτε ότι τον τελευταίο μήνα η στάση της τρόικας σκλήρυνε; Υπήρχε η αίσθηση πως εξαιτίας της δυσκολίας της συγκεκριμένης αξιολόγησης θα γίνονταν παραχωρήσεις και από τις δύο πλευρές και όχι μόνο από την ελληνική, όπως έγινε.

– Οχι, δεν νομίζω. Οι αξιολογήσεις είναι πάντα δύσκολες και οι καθυστερήσεις είναι σύνηθες φαινόμενο. Νομίζω, στην περίπτωση της Ελλάδας, χαρακτηριστικό παράδειγμα για τη μεγάλη πρόοδο που έχει επιτύχει, αλλά και το τι χρειάζεται να κάνει ακόμα, είναι η κατάταξη της Παγκόσμιας Τράπεζας για το επιχειρείν στις χώρες-μέλη της. Η Ελλάδα από τη μία έχει ανέβει 48 θέσεις από το 2010, περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη χώρα στον κόσμο, όμως από την άλλη ακόμη παραμένει στην 61η θέση από τις 189 χώρες, έχοντας μία από τις χαμηλότερες θέσεις σε όλη την Ευρώπη. Αυτό νομίζω αντικατοπτρίζει και η τελευταία απόφαση του Eurogroup, που επαίνεσε την πρόοδο αφενός, αλλά σημείωσε ότι η λίστα των μεταρρυθμίσεων δεν έχει τελειώσει ακόμη. Η ανάπτυξη έχει επανέλθει τα τελευταία τρίμηνα. Αυτό που είναι επίσης ενθαρρυντικό είναι πως οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις έχουν αρχίσει να αποδίδουν, π.χ. οι προβλέψεις του ΟΟΣΑ που εκτιμούν τον ρυθμό ανάπτυξης για τα επόμενα 20 χρόνια. Αν συνεχιστούν οι μεταρρυθμίσεις στη χώρα, η Ελλάδα θα έχει τη μεγαλύτερη δυναμική ανάπτυξης σε όλη την Ευρωζώνη. Όλα αυτά είναι πολύ ενθαρρυντικά, αλλά απαιτούν τη συνέχιση των μεταρρυθμίσεων.

Το δημοσιονομικό κενό

– Το μεγαλύτερο «αγκάθι» με την τρόικα παραμένει το δημοσιονομικό κενό. Οι προβλέψεις της τρόικας από τη μία δεν είναι ξεκάθαρες, καθώς το μέγεθος του κενού έχει αλλάξει αρκετές φορές ενώ οι Έλληνες από την άλλη υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχει κενό. Εφόσον η τρόικα έχει πέσει έξω στις προβλέψεις της τα τελευταία δύο χρόνια, γιατί, πιστεύετε, ότι εξακολουθεί να διατηρεί τόσο σκληρή στάση;

– Δεν νομίζω ότι είναι θέμα σκληρής στάσης. Πάντα υπάρχει ένας βαθμός αβεβαιότητας στις προβλέψεις. Είναι αλήθεια ότι κάποια μέτρα που ελήφθησαν στην Ελλάδα θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μεγαλύτερο έλλειμμα, όπως η απόφαση της κυβέρνησης να επιτρέψει αποπληρωμή των φορολογικών χρεών σε 100 δόσεις. Αυτό εξέπληξε την τρόικα. Οι διαφορές δεν περιορίζονται μόνο στα δημοσιονομικά αλλά και στην πρόοδο των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Γι' αυτό και το Eurogroup αποφάσισε τη δίμηνη παράταση του προγράμματος, δίνοντας περισσότερο χρόνο σε Ελλάδα και τρόικα να συμφωνήσουν. – Γιατί στην περίπτωση της Ελλάδας οι αγορές αντέδρασαν τόσο αρνητικά στην προοπτική της «καθαρής εξόδου» από το Μνημόνιο, ενώ σε Πορτογαλία και Ισπανία όχι, εφόσον είμαστε πρωταθλητές των μεταρρυθμίσεων, όπως λέτε.

– Η Ελλάδα είναι ξεκάθαρα η πρωταθλήτρια των μεταρρυθμίσεων στην Ευρωζώνη. Ομως συγχρόνως η έλλειψη μεταρρυθμίσεων στην Ελλάδα ήταν πολύ μεγαλύτερη από τις άλλες δύο χώρες. Υπάρχουν πολλά που πρέπει να γίνουν ακόμη στην Ελλάδα. Ένας άλλος λόγος είναι ότι η Πορτογαλία και η Ιρλανδία είχαν καλύψει τις χρηματοδοτικές τους ανάγκες για τους επόμενους 12 μήνες πριν βγουν από το μνημόνιο, κάτι που δεν ίσχυε στην περίπτωση της Ελλάδας. Επίσης υπήρχε μια ευρεία συναίνεση ανάμεσα σε πολιτικά κόμματα και κοινωνικές ομάδες για τις μεταρρυθμίσεις που χρειάζονταν οι χώρες, και αυτό καθυσάχασε τις αγορές. Ενωσαν ότι οι πολίτες και οι πολιτικοί είχαν την κυριότητα του προγράμματος και όλοι αγκάλιασαν τις επίπονες όμως αναγκαίες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες. – Στο Eurogroup του Νοεμβρίου 2012, ελήφθη η απόφαση ότι αν η Ελλάδα πετύχει πρωτογενές πλεόνασμα τότε θα υπάρξει και ελάφρυνση του χρέους αν χρειαστεί. Εσείς υποστηρίζετε ότι κάτι τέτοιο δεν χρειάζεται, σε τι οφείλεται αυτή η αλλαγή στάσης;

– Ο βασικός στόχος του Eurogroup είναι ξεκάθαρος, όλοι θέλουμε η Ελλάδα να επιστρέψει σε βιώσιμο χρέος και υπάρχουν πολλοί τρόποι για να γίνει κάτι τέτοιο. Ένας, που έχει υποτιμηθεί, είναι το πολύ χαμηλό κόστος δανεισμού της από τον EFSF (Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Στήριξης). Οι όροι μας είναι τόσο ευνοϊκοί, με τα επιτόκια δανεισμού να βρίσκονται στο 1,5% για πάνω από 30 χρόνια. Επίσης από το 2012 έως το 2022 η Ελλάδα δεν πληρώνει κανένα επιτόκιο στα δάνεια του EFSF, εξοικονομώντας στην ελληνική οικονομία 8,6 δισ. τον χρόνο, ποσό ίσο με 4,7% του ΑΕΠ, κάτι που θα επαναλαμβάνεται για τα επόμενα χρόνια. Η αλληλεγγύη που έχει δοθεί από την Ευρωζώνη έχει ξεπεράσει αυτό που αναμενόταν από την απόφαση του Νοεμβρίου του 2012. Η βιωσιμότητα του χρέους θα συζητηθεί ξανά στο Eurogroup του νέου έτους, το οποίο θα λάβει υπ' όψιν του τη μεταρρυθμιστική πρόοδο, την αβεβαιότητα γύρω από τις τωρινές προβλέψεις, τις προσδοκίες από τις αγορές και τις γενικές διεθνείς εξελίξεις.

Τα ANFA's

– Στο ίδιο Eurogroup του Νοεμβρίου 2012, αποφασίζεται και η επιστροφή των κερδών των κεντρικών τραπεζών από ελληνικά ομόλογα (γνωστά και ως ANFA's) σε μια προσπάθεια να μειωθεί το ελληνικό χρέος. Ούτε αυτό όμως έχει γίνει, ενώ από το 2012 μέχρι σήμερα το ποσό αυτό υπολογίζεται σε 4 δισ.

– Όταν προέκυψε το θέμα της επιστροφής των κερδών των ANFAS ήταν ξεκάθαρο ότι θα έπρεπε να υπόκειται σε ορισμένες προϋποθέσεις. Η απόφαση του Eurogroup έλεγε ότι αυτό θα γινόταν μόνον αν έπαιρνε την έγκριση των κεντρικών τραπεζών, κάτι το οποίο δεν έγινε. Σύμφωνα με τη συμφωνία του Μάαστριχτ, μια κεντρική τράπεζα απαγορεύεται να χρηματοδοτεί απευθείας μια κυβέρνηση. Αφού η επιστροφή των κερδών ANFA θα αντετίθετο της παραπάνω συμφωνίας, η ιδέα έπρεπε να εγκαταλειφθεί. – Στο τελευταίο Eurogroup αποφασίστηκε η παροχή πιστοληπτικής γραμμής (ECCL) στην Ελλάδα όταν κλείσει η αξιολόγηση. Ήταν σωστή απόφαση;

– Για να είμαστε ακριβείς, δεν έχει αποφασιστεί κάτι τέτοιο ακόμη. Το Eurogroup είπε ότι είναι θετικά προσκείμενο στο να δοθεί ECCL στην Ελλάδα. Για να δοθεί η πιστωτική γραμμή εξαρτάται από το αν η Ελλάδα κλείσει την αξιολόγηση και τις συζητήσεις για το πώς θα συνεχίσει τη συμμετοχή του το ΔΝΤ με το ECCL, αλλά και να ολοκληρωθούν οι εθνικές διαδικασίες. Βαδίζουμε προς ένα ECCL όταν τελειώσει το τωρινό πρόγραμμα. Μοιάζει πολύ με αντίστοιχο όργανο του ΔΝΤ, που έχει χρησιμοποιήσει πολλές φορές για να βοηθήσει μια χώρα να αποκτήσει πρόσβαση στις αγορές και να προσφέρει χρηματοδότηση σε περίπτωση ανάγκης. Οι αγορές γνωρίζουν ότι κατ' αρχάς η χώρα δεν χρειάζεται αυτή την έκτακτη χρηματοδότηση, αλλά βεβαιώνονται ότι αν κάτι πάει στραβά, ο ESM μπορεί να παρέμβει και να την υποστηρίξει με το προκαθορισμένο ποσό της προληπτικής πιστωτικής γραμμής.